

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Naša sramota.

Ni menda v Sloveniji inteligenta, ki ne bi bil globoko uverjen, da je napačna pot, po kateri hodi gospod Radić. Ker je kljub vsemu še vedno vsaj večina naše inteligence v ozkem stiku z narodom, bi moralo slovensko ljudstvo v skladu z mišljenjem svoje inteligence odklanjati Radićeve fantazije in ohraniti sebi sloves treznega in prevrednega naroda.

Vse pa kaže, da bo ta sloves našega naroda v kratkem popolnoma zaigran, zakaj vedno manj odločuje v našem političnem življenju argument pameti in vedno bolj odločujoč faktor postaja instinkt sovraštva. In v tem, da more prospevati med našim narodom radićevščina, pa čeprav se ni priporočila niti po svojih močeh in niti po svojem programu, temveč le s svojim sovraštvom do srbstva, v tem je naša nacionalna sramota, v tem je naša nacionalna nesreča.

Kajti propaganda sovraštva je jedro radićevščine. Zato se do neverjetnosti povzdigujejo lastne vrline, zato se do smešnosti hvalijo stari časi, zato se do nemogućnosti pripisujejo vsi gresi Beogradu in zato se z vso virtuoznostjo razkrivajo napake sedanjice dobe. Vse to pa samo zato, da bi bila primera med željami prebivalstva in sedanjimi razmerami čim bolj uničujoča za našo ujedinijeno Jugoslavijo in s tem fanatizem mas za nek nemogoč raj čim bolj razpaljen. Ta razpaljenost mas pa naj bi zagnala narod v neko hipnotično stanje, da ne bi poslušal argumentov, da ne bi presojal dejanj svojih demagoških voditeljev, temveč da bi sodil le po svojem sovraštvu.

Resnično! Voditelji radićevščine imajo vzrok, da se boje argumentov in da se umikajo kritiki svoje lastne osebe. Zakaj v nobenem oziru ne vzdrže niti najmanjšega boja.

Pravijo, da so za človečanstvo, za mir med vsemi narodi. Ta svoj ideal pa propovedujejo na ta način, da uče sovraštvo do svojih najbližjih bratov. Ljudje, ki ne morejo živeti v slogi niti s svojimi rodnimi brati ti ljudje imajo drznost predstavljati se kot nosilci človeške misli!

Ponosno se trkajo na prsa, da so republikanci in da so v stanu premeniti Jugoslavijo v takšno republiko, kakor je Švica ali Amerika in da bo naš dijak imel enako veljavo ko švicarski frank ali ameriški dolar. In vendar ti novopečeni republikanci prav dobro vedo, da je postala Amerika to, kar je danes, samo vsled tega, ker so vsi Amerikanci složno ustvarjali dobrino, ker so bili vsi Amerikanci primer dobrih državljanov. Pri nas pa ubijajo ti krivi proroki državljansko zavest in vendar se drznejo lagati, da bo njihova republika ljudi brez državljanske zavesti enaka Švici, v kateri so nezavedni državljani bele vrane.

In dalje govore ti naši radićevci, da bo pri nas čudež dobre republike brez dobrih državljanov ustvarljiv s pomočjo avtonomizma in federalizma. Kljub temu pa, da imata ta dva pojma za ne tako čudotvorno moč, še vendar nismo slišali, kako si oni ta dva pojma razlagajo. Nasprotno se s čudno doslednostjo stalno razlaga pojem avtonomije s korupcijo, ki da vlada v Beogradu. In vendar ima korupcija prav toliko posla z monarhijo ko z republiko, centralizmom ali federacijo. Ta sistematičen molk o federalizmu, kakor si ga predstavljajo, dokazuje, da ti radićevski agenti nalašč ne razlože pojmov avtonomije in federacije, ker hočejo, da je narod v tem oziru nepoučen in da mu postane beseda avtonomija identična s pojmom raja. In da je temu tako, se vidi iz tega, da danes naše priprosto ljudstvo meče že dejansko v en koš republiko, avtonomijo in federalizem in da more list, ki se imenuje »Avtonomist« propagirati federalizem.

Večje duševne revščine, kakor je program naših radićevskih apostolov, v resnici ni mogoče najti. Ni pa tudi kmalu mogoče dobiti ljudi, ki bi bili tako malo priporočljivi kot voditelji, kakor so današnji radićevi agenti

Razprave ministrskega sveta.

Izmišljotine opozicije.

Beograd, 30. maja. (B) Vlada je razpravljala ves dan. Večerna seja se je končala okoli 10. Vlada je večinoma razmotrivala o položaju, ki je nastal s proglasom, ki ga je izdala opozicija na narod o rešitvi parlamentarne krize. Opozicija je začela lansirati vesti, da nameravata sedaj odstopiti ministra Trifunović in Uzunović, ker hočeta da je izvajati posledice, predno se sestavi koncentracijska vlada, ki naj bi sledila sedanji, in se tako izogniti obračunu. Radikali odločno zanikajo vse take govorice in izjavljajo, da kriza ni začasno

rešena, ampak definitivno. Najbolši dokaz za to je kraljevi ukaz, ki se ne da izpremeniti. Ako bi hotela krona kaj ukreniti v tem pogledu, bi morala najprej konzultirati ministrski svet, ki gotovo ne bo nasvetoval, naj se skupščina skliče pred oktobrom. Gotovo je tudi, da vlada ne bo dala sedaj oblasti iz rok. Za radikale je položaj sedaj popolnoma jase. Pravi, da ostane na svojem mestu do 20. oktobra, potem pa gre znova v boj v krizi, ki se bo gotovo zopet pojavila. Za to borbo se vlada že pripravlja med narodom.

Posvetovanja opozicije.

Vprašanje udeležbe naših parlamentarcev na medparlamentarnem kongresu v Bruslju. — Poslanske dnevnice.

Beograd, 30. maja. (B) Opozicijski krogi so danes razpravljali o nadaljnji akciji za boj proti Pašić-Pribičevićevi vladi. Zlasti so razpravljali o predstoječem medparlamentarnem kongresu v Bruslju dne 25. junija, na katerem naj bi bila zastopana tudi naša narodna skupščina. Radikali so potom skupščinskega predsednika Jovanovića predlagali, naj bi šla na ta kongres z naše strani delegacija desetih poslancev, in sicer po pet vladne koalicije in opozicije. Blok je na svoji popoldanski seji odklonil ta predlog radikalov in zahteva, da bodi delegacija sestavljena po številčni moči, češ, da ima opozicija večino. Po njihovi zahtevi naj bi opozicija dobila v tej parlamentarni delegaciji šest ali celo sedem poslancev,

vladna koalicija pa le pet, ker je v manjšini. Jutri dopoldan ima opozicijski blok skupno sejo, na kateri se bo bavil s to zadevo. Na dnevnem redu je tudi vprašanje izplačanja dnevnice poslancem, ki kakor izgleda, sedaj najbolj zanima vse parlamentarne kroge. Po tej seji se sestanejo načelniki parlamentarnih skupin v predsedništvu skupščine, da se doseže sporazum v tem pogledu. Opozicija zastopa stališče, da zbornični poslovnik ne predvideva slučaja, kaj je z dnevnici, ako se skupščinske seje predčasno zaključijo. Ona pravi, da imajo dobiti poslanci dnevnice, ker bi bili sicer nekateri prisiljeni, oprijeti se drugih poslov, ki bi jih morda degradirali.

Izmenjava uradnikov.

Beograd, 30. maja. (Z) Na večerajšnji seji ministrskega sveta so samostojni demokrati zahtevali izmenjavo nekaterih uradnikov, zlasti velikih županov v Zagrebu, Ljubljani in Mariboru. Kot njihovi nasledniki se or: njaio za Zagreb dr. Ivan Zucco, za Ljubljano dr. Vilko Baltič in za Maribor dr. Otmar Pirkmayr.

Izvoz našega vina v Češkoslovaško.

Beograd, 30. maja. (Z) Češkoslovaška vlada je dovolila uvoz 110 tisoč hl vina iz naše države v Češkoslovaško brez vsake kompenzacije, in to počenši od 16. junija. Uverjenja za izvoz bodo izdajale pristojne trgovinske zbornice.

DR. RAVNIHAR PRI MIN. PRED. PAŠIĆU.

Beograd, 30. maja. (Z) Včeraj je prišel v Beograd dr. Vladimir Ravnihar ter je bil sprejet od ministrskega predsednika Pašića.

PROGLAS MUŠLIMANOV.

Beograd, 30. maja. (Z) Jugoslovenska muslimanska organizacija je po svoji današnji seji objavila svoj proglas, ki ga je podpisalo 18 muslimanskih poslancev. Po vsebini je proglas sličen proglasu opozicijskega bloka.

USTAVLJEN ŽELEZNIŠKI PROMET.

Beograd, 30. maja. (Z) Ustavljen je direktni železniški promet na Vinkovci-Subotica, ker je voda razdrila železniški nasip v širini 80 m. Promet med Vinkovci in Subotico se vrši preko Indije in Novega Sada.

JULIJ APPONYI †.

Budimpešta, 30. maja. (K) Tukaj je po daljši bolezni umrl grof Julius Apponyi, sin bivšega vrhovnega dvornega maršala grofa Ludvika Apponyja. Star je bil 51 let.

Kljub temu pa se trdi, da sprejema naš narod vedno bolj radićeve konfuznosti in prišlo je celo tako daleč, da si upa trdit g. Prepeluh, da bi slovenski narod izvolil tudi 18 metel, če bi mu jih priporočil Radić.

Radićevščina je naša nacionalna sramota in zlasti še razžalitev naše inteligence. Ker verujemo v zdrav raz-

Naši dolgovi Ameriki.

Beograd, 30. maja. (Z) Vseučiliški profesor in izvedenec za naše vojne dolgove v Ameriki Arangjelović se je te dni vrnil v Beograd. Obvestil je ministrskega predsednika in zunanjega ministra o svojih razgovorih z ameriški delegati. Razgovori odpirajo ugodne izgleda za finančno pomoč Amerike naši državi. Profesorja Aranjelovića je predvčeršnjim sprejel tudi kralj, ki se je jako interesiral za to vprašanje.

Obsedno stanje v Albaniji.

Nevarnost ponovnih spopadov.

Beograd, 30. maja. (Z) Po vesteh iz Albanije je polkovnik Šalja stopil v zvezo z Bajram Currom in se pripravil, da v kratkem zavzame Skader. Šaljinu pleme je dobro oboroženo. Albanska vlada je glede na položaj proglasila v vsej Albaniji obsedno stanje in začela v vseh krajih deliti orožje med svoje pristaše. Prebivalstvu Skadra vlada ni dala orožja. Tudi v drugih krajih ima vlada precej nasprotnikov, kakor n. pr. v Valoni. Bajram Currima v Skadru mnogo pristašev, in zato je v kratkem času pričakovati ostrega spopada.

JAPONSKA PROTESTNA NOTA IN AMERIŠKA JAVNOST.

Washington, 30. maja. (T) Državni tajnik Hughes je prejel danes protestno noto japonske vlade proti priseljeniškemu zakonu. Državni tajnik si je pridržal vsako odločitev, dokler se nota popolnoma ne prouči. Uradni krogi v Washingtonu so proti ugoditvi japonskemu protestu, dočim je velik del javnosti, predvsem duhovščina in trgovski krogi na strani Japonske in ne odobrava postopanje kongresa.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 30. maja. Vremenska napoved za 31. t. m.: Večina jasno, rahlo nagibanje k nevihtam. Gorki živalni južnopolarni vetrovi.

um našega naroda, zato smo tudi prepričani, da bo naš narod to svojo bolezen premagal in se obvaroval nesreče, ki ga čaka neizogibno, če se ne reši demagogov.

Da pa se to zgodi čim prej, pa mora skrbeti tudi inteligenca in zaradi tega prevzeti vodstvo naroda, zakaj to je njena pravica in dolžnost!

Mariborski občinski svet.

Maribor, 30. maja. Za noč je sklical župan izredno sejo občinskega sveta, na kateri naj bi se sklepalo o najetju posojila v gradbene namene. Ob prehodu na dnevni red je poročal župan o dveh sklepih načelnikov klubov, ki naj jih občinski svet naknadno odobri. Prvi se nanaša na prodajo koksa iz mestne plinarne, drugi na na izplačilo nagrade ravnatelju električnega podjetja ob njegovem izstopu iz službe. Oba sklepa sta bila brez debate odobrena.

Graja župana.

Kluba občinskih svetnikov SLS in NSS sta stavila pismen predlog, ki ugotavlja da je župan leta 1921 za izdajo šolskih knjiz odobril mu kredit v znesku 50.000 krom prekoračilo za 276.000 dinarjev. Za to samostalno postopanje naj občinski svet izreče županu najostrejšo grajo, naj sklene da se javi zadeva velikemu županu mariborske oblasti v nadaljine postopanje in da naj se izvede preiskava po širčinski konvenciji, koliko je na zadnji sokrivo mestne knjigovodstvo. O predlogu se je razvila skoro dveurni debata, med katero se je najostreje grajal županov abslutizem. Konstatiralo se je, da to ni prvi primer, ko je župan prekoračil svoje področje. Dr. Jerovšek je zahteval, naj prevzame predsedstvo za čas, dokler se razpravlja o osebnih zadevah župana, podžupan Družović, čemur je župan po kratkem ugovorjanju ugodil. Župan se je skušal izmotavati, češ, da je zadeva itak v oskuhi in naj se o njej razpravlja šele, ko bo odsek končal svoje delo, ker bi bil vsak sklep danes prenapravljen. Zadeva je prišla na dan, ko se je slučajno ugotovilo, da je poduradnik, kateremu je bilo poverjeno razpečevanje knjig, pomeveril 17.000 dinarjev. V teku debate se je zlasti grajalo dejstvo, da klub za devetm novonim sklepom občinskega sveta župan še vedno ne nadzoruje občinskih organov, katerim je poverjen občinski denar, in da se dve leti in pol ni vršila v blagajni nobena revizija ali skontrolacija. Komunisti (nezavisni socialisti) se debate niso udeleževali in so zapustili dvorano. V imenu socialističnega kluba je podal občinski svetnik Bahun izjavo, da stoji popolnoma na stališču predlagateljev in da bi bilo absurdno, če bi socialisti glasovali proti temu predlogu. Četudi je župan pripadnic njihove stranke, vendar ne morejo zagovarjati nepravilnosti, ki jih je zagrešil s tem, da je prekoračil od občinskega sveta dano mu pooblastilo. Zato se bo klub socialistov vzdržal glasovanja. Dr. Mulej izjavila v imenu kluba JDS, da so zaznali za zadevo še-le sedaj in da je krivda županova dokazana. O drugih, z zadevo spojenih, podrobnosti, naj se nadaljuje točna preiskava, županu pa naj se izreče graja, nato pa naj se preide na dnevni red. Pri glasovanju, katerega so se socialisti vzdržali, so bili sprejeti vsi trije predlogi.

Gradbeno posojilo.

Nato je občinski svet prešel na dnevni red. Župan je poročal o pogajanjih, ki so se vršila te dni v Beogradu glede najetja gradbenega posojila v znesku 5 milijonov dinarjev. Ker je denar, s katerim razpolaga hipotekarna banka, začasno zaseglo prometno ministrstvo za železniške investicije, je izplačilo mogoče še-le na jesen. Tudi so se pogojli spremeniti toliko, da zanteva banka 12 letno amortizacijo, ki bi znašala z 10 odstotnimi obrestmi vred letno 14,20 odstotka. Odplačeval bi se dolg v polletnih obrokih po 355.000 dinarjev. Valovizacija banka odklanja. Glede kritja zahteva banka, ali vključbo na nepremičnine ali zastavo kake davščine. Po kratki debati le bilo soglasno sklenjeno, da se najame posojilo v znesku 5 milijonov dinarjev po zahtevni obrestni meri in amortizaciji in sicer s pogojem, da sprejme banka kot zastavo avtonomno davščino, plačljivo po davčnem uradu in da sme mestna občina odplačevati dolg tudi v večjem obroku in v krajšem času. Za podpis zadožnice se pooblastil župan Grčar, podžupan Družović ter občinski svetnik dr. Leskovar. Katera davščina naj se nudi banki v zastavo, o tem bo razpravljali finančni odsek ter poročal na prihodnji seji. — Ob 10. zvečer je župan zaključil sejo.

Verifikacija vseh fašistovskih mandatov

v italijanskem parlamentu.

Rim, 30. maja. (T) Na današnji seji zbornice je po formalnostih volilni odbor predlagal, naj se verifikirajo mandati vseh poslancev (fašistovske) liste. Poslanec ljudske stranke Presutti je stavil nato predlog, da se verifikacija odloži, ker obstoje pritožbe proti izvolitvi teh poslancev, o katerih pa volilni odbor ni poročal. Zbornica je predlog odklonila. Potem je govoril zmerni socialist Matteotti, ki je v jedrnatih besedah naslikal vsa nasilja, ki so se dogodila med volitvami. Poudarjal je, da ni bilo volilne svobode. Fašisti so pred volitvami govorili, da bodo vladali s silo, četudi bi propadli pri volitvah. Matteottija so fašisti skoraj pri vsaki besedi prekinjali z vzkliki in ropotanjem, levica pa je spremljala govor z neprestanim ploskanjem. Matteotti je zahteval, naj volilni odbor prouči pritožbe. Predsednik volilnega odbora je zavrnil predlog. Potem se je oglasil k

besedi fašist Giunta. Ko je izpregovoril nekaj besed proti opoziciji, je nastal v dvorani velik hrup. Poslanci so začeli zapuščati dvorano, tako da je moral predsednik Rocco prekiniti sejo, ki se je čez nekaj minut nadaljevala. Giunta je nadaljeval svoj govor proti opoziciji. V znak protesta so začeli poslanci levice zapuščati zbornico, kar je povzročilo velik hrup v dvorani. Fašisti so klicali »Živio-Mussolini!« Predlog Matteottija je bil potem odklonjen z 285 proti 57 glasovom in je bila s tem odobrena državna (fašistovska) lista.

Ministrski predsednik Mussolini je nato sporočil, da čaka odobritve zbornice približno 2000 do 3000 kraljevih ukazov.

Na koncu seje so bili izvoljeni stalni parlamentarni odbori za proučevanje proračuna in trgovinskih pogodb.

POSKUS PLACIRANJA BLAIROVEGA POSOJILA.

Beograd, 30. maja. (Z) Bleerova skupina se zopet trudi, da v Ameriki in Angliji vrže na trg drugi obrok našega posojila. Naši urejeni zunanji politični odnosi so v Ameriki ustvarili ugodne pogoje za to. Če se efektiviranje drugega dela tega posojila ne bi moglo izvesti, bo naša vlada stopila

v zvezo z londonsko tvrdko Windshors Aemstrong & Co.

POZAR V PANČEVU.

Beograd, 30. maja. (Z) Škoda, ki jo je povzročil požar v tovarni škroba v Pančevu, znaša 8 milijonov dinarjev. Rešeno je bilo 14 vagonov, zgorelo pa je 820 vreč škroba v prahu ter štiri in pol vagona na pol dovršenega fabrikata.

Borzna poročila.

Beograd, 30. maja. Devize. Dunaj 0.1152—0.1153, Budimpešta 0.095—0.10, Bukarešta 34—34.90, Zeneva 1442—1443, London 353.75—354, Milan 359—359.50, New York 81.75—81.79, Pariz 428—430, Praga 241—247, Solun 150—157, Sofija 57.50—58. Zagreb, 30. maja. Devize. Dunaj 0.1143—0.1163, Bukarešta 35.50—35.50, Italija, izplačilo 358—361, London, izplačilo 352.50—355.50, ček 352.30—355.30, New York, ček 81.15—82.15, Pariz 431.50—436.50, Praga 239.75—242.75, ček 239.50—242.50, Svica 1440—1452, ček 1436—1446, Valute. Dolarji 80.125—81.125, avstrijske krone 0.1150—0.1155, angleški funti 351—0, romunski lei 0—39.50.

Trst, 30. maja. Devize: Zagreb 27.75—27.95, Francija 119—119.75, London 98.70—98.95, New York 22.80—22.95, Svica 402—405, Pariz 66.90—67.40, Dunaj 0.0315—0.0325, Valute: Dinarji 27.75—28, avstrijske krone 0.0315—0.0325, dolarji 22.75—22.90, funti 98.70—98.90.

Curich, 30. maja. Beograd 6.95, New York 567.25, London 24.46, Pariz 29.60, Milan 24.80, Praga 16.6625, Budimpešta 0.0065, Bukarešta 2.45, Sofija 4.05, Dunaj 0.007975. Dunaj, 30. maja. Devize. Beograd 863—867, Berlin 16.75—17.05, Budimpešta 0.77—0.83, Bukarešta 305—307, London 306.300—307.300, Milan 3119—3131, New York 70.935—71.185, Pariz 3697—3713, Praga 2083—2093, Sofija 500—504, Curich 12.515—12.565, Valute. Dinarji 859—865, dolarji 70.460—70.860, nemške marke 16.40—16.80, funti 304.500—306.100, francoski franki 3675—3705, lire 3115—3135, romunski lei 298—302, švicarski franki 12.400—12.480, češkoslovaške krone 2070—2086, madžarske krone 0.70—0.76.

Praga, 30. maja. Beograd 42.455, Dunaj 4.785, Berlin 8.14, Rim 152.75, avstrijske krone 4.77, lire 152.25, Budimpešta 3.85, Pariz 182.75, London 146.925, New York 33.95, Curich 602.50. Berlin, 30. maja. Beograd 5.145, Dunaj 5.89, Milan 18.45, Praga 12.395, Pariz 21.80, London 18.205, New York 4.19, Curich 73.91.

ZAGOTOVILO.
»V štirih tednih Vas ozdravim popolnoma, lahko se zanesete! V zdravljenju te bolezni imam bogato izkušnjo; jaz sam boleham na tej bolezni že 10 let.«

Gospodarstvo.

Trgovina Napolja z našo državo.

Mesečni napolejske trgovske zbornice je objavil zanimive podatke o trgovini naše države z mestom Napoli, ki bodo za naše trgovce-izvoznike velike važnosti.

S podpisom jugoslovensko-italijanske pogodbe je postal aktuelen problem najprikladnejše ureditve gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Problem je zelo težak in smatra pisec o omenjenem mesečniku za najprikladnejše, da se ga najprej prouči z delneje, lokalnega gledišča; naloga obeh vlad pa je, da ga prouči s splošnega in nacionalnega stališča.

To proučevanje (tako z lokalnega, kakor tudi s splošnega stališča) ne sme temeljiti samo in popolnoma na statistiki, ker Jugoslavija dosedaj še nima zanesljive in dovršene statistike. Do sedaj je imela Jugoslavija še premalo časa in prilike, da bi na čvrsti podlagi reorganizirala svojo produkcijsko delavnost in uredila zbiranje statističnih podatkov.

Jugoslavija se nahaja v kritični dobi, ki se izraža na poseben način na njenih industrijah, ki bodo potrebovale nekaj deset let, da se zopet povzpno do onega položaja, ki so ga zavzele v skupnem industrijskem organizmu bivše Avstroogrške, katere velik del tvori sedanjo Jugoslavijo.

V tem času bi zamogla Italija priboriti si prvo mesto tudi na jugoslovenskem tržišču.

Napoljsko okrožje je izvozilo lansko leto v Jugoslavijo blaga v vrednosti 9.450.000 lir. Izvozilo se je pšenične moke (11) 148 kvintalov v vrednosti 18.000 lir, otrobov 196 kvintalov za 12.300 lir, 58 kvintalov jute za 4300 lir, surove jute-kanine 1256 kvintalov za 83.090 lir; 107 kvintalov vate za 12.000 lir, bombažno predivo 1549 kvintalov za 2.615.829 lir, bombažne tkanine 2232 kvintalov za 6.673.600 lir, bombažne nogavice 12 kvintalov za 3000 lir, volnene tkanine 17 kvintalov za 20.000 lir. Glavni izvozni predmeti so torej bili bombažne tkanine in predivo in tkanine iz jute.

Za te italijanske proizvode obstoja tudi v bodočnosti velika možnost placiranja.

Uvoz v napoljsko okrožje iz Jugoslavije pa je znašal leta 1923 blaga za 14.300.000 lir, med tem 436 kvintalov fižola za 63.339 lir, 212.590 kvintalov laporja za 872.000 lir, 6485 kvintalov cementa za 170.500 lir, 20.900 kvintalov okroglega lesa za 505.000 lir, 307.330 kvintalov desk za 12.672.842 lir itd.

Za napoljsko pokrajino, ki je ena najgostejše naseljenih v Italiji, je potrebna uvoza iz Jugoslavije zelo velikega pomena. Napoljsko okrožje ne potrebuje samo lesa in cementa iz Jugoslavije, temveč tudi živo živino, meso in sočivje in to v znatnih količinah, tako da bi bil ta izvoz delovati za znižanje cen življenjskih potrebščin v Napoliju in okolici.

X Zračni promet Budimpešta-Beograd -Sofia-Carlgrad. Se madžarske delegacije za trgovinska pogajanja je predlagala naša delegacija, da bi se uvedla zračna proga Budimpešta-Beograd-Sofia-Carlgrad, ki bi tvorila podaljšek že obstoječe proge Berlin-Budimpešta. Naša delegacija se o tem projektu ni mogla pogajati, ker predmet ni v programu pogajanj.



Naenkrat je začul Clayton iz daljave strel. Bil je edini in sledila mu je zopet popolna tišina.

V temni koči na obali sta sedeli dve trepetajoči ženski na nizki klopi. Zamorka je razburjena ihtela in preklinjala dan, ko je zapustila domovino, dočim druga deklica ni jokala in se zdela mirna, toda v njeni notranjosti je divjal strah in mračne slutnje. Bolj kakor zase, se je bala za tri može, ki so blodili po pragozdu, odkoder je bilo slišati zdaj nepretrgano rjojenje, lajanje in renčanje.

Naenkrat je čula zunaj ob steni kočje šum, kakor bi se veliko telo drgnilo ob njo. Že je razločila korake. Potem je bilo trenutek vse mirno, a takoj nato je razločno čula, kako voha neka žival okrog vrat, komaj dva koraka od nje. Instinktivno se je deklica sklonila in tesneje privila k zamorki.

»Tiho,« je šepetala. »Tiho Esmeralda!« Zdelo se je namreč, da je zamorkino ihtenje privabilo zver k tenki steni.

Zdaj sta čuli rahlo praskanje po vratih. Žival je poskušala priti v kočjo; potem je bilo zopet vse mirno. Čuli sta težke šape krog in krog kočje. Zopet mir — tokrat so se ustavile pod oknom, kamor se je deklica boječe ozirala.

»O bog!« je mrmrala; v štirikotniku malega okna, razsvetljenega od meseca, je videla glavo orjaške levinje. Zareče, divje oči je upirala naravnost vanjo.

Vremenske neizgode v naši državi od 18. do 24. maja

V bački oblasti je bilo poplavljenih dne 24. maja v ocačkovem srezu okrog 600 hektarov zemlje. V bitoljski oblasti je padala dne 22. maja v srezih Prilep, Negotin, Bitolj in v strušnem srezu močna toča, ki je povzročila precejšnjo škodo, ki pa še ni ocenjena. Srednjo močna toča je padala tudi 22. maja v štiptkem srezu v bregalniški oblasti, ki pa ni povzročila nobene škode. Zelo močna toča je potolkla polja v vranski oblasti in v krivopalanskem srezu. Toča je padala in poškodovala polja v izmeri 60 hektarov in povzročila 50.000 dinarjev škode. Negativno škodo je povzročila močna toča dne 22. maja v kruševski oblasti v župskem srezu. Srednjo močna toča je padala 22. maja v aleksinskim okrožju niškega sreza. Toča je poškodovala vinograde in sadovnjake v izmeri 10 hektarov; višina škode še ni znana. Veliko škodo je povzročila tudi 22. maja močna toča v banjskem srezu; tudi tu škoda še ni ocenjena. Občutno so prizadele elementarne neizgode podunavsko oblast. Dne 22. maja je napravila močna toča v vršačkem srezu poldrugi milijon dinarjev škode. V oroškem srezu je poplavlila v dnevih 18., 19. in 25. maja reka Jasenica okrog 300 hektarov zemlje in povzročila 300.000 dinarjev škode. V skopljanski oblasti je napravila močna toča dne 22. maja v porečkem srezu 50.000 dinarjev škode. V timoški oblasti je padala 22. maja srednje močna toča v srezu boljevaškem na površini 25 hektarov in povzročila 5000 dinarjev škode. Srednjo škodo je napravila toča v tuzlanski oblasti 22. maja v zvrniškem srezu na površini 200 hektarjev. Le neznatno škodo je povzročila dne 2. maja toča v užički oblasti v plevljanskem srezu; v novovarskem srezu pa je padala na površini 100 ha istotako srednja toča, ki pa ni povzročila nobene škode.

Kakor je razvidno iz tega poročila, je bil 22. maj za nekatere kraje v državi precej usoden. Dasiravno večina povzročene škode še ni omenjena, so dosegle dosedanje cenitve že 2.350.500 dinarjev, kar pa bo morda komaj polovica celotne škode. V Sloveniji so nam vremenske neizgode za enkrat še prizanesle in tudi ni poplav, ki povzročajo v južnejših krajih ogromno škodo.

Narodna banka

dne 22. maja. (V milijonih dinarjev.)

Aktiva. Kovinska podloga 439,4 (—2), posojila na menice 1.190,3, navrednostne papirje 188,9, skupaj 1.379,2 (+ 0,5), račun za odkup kronskih novčanec 1.208,2, račun začasne zamene 387,9 (—1,4), državni dolg 2964, vrednost državnih domen, zastavljeneh za izdajanje novčanec 2138,3, razni računi 136,6; aktivna skupaj 8653,9.

Passiva. Vplačana glavica v kovanem zlatu 25, rezervni fond 5,6, novčanice v obtoku 5479,3 (— 62), državni račun začasne zamene 387,9 (— 1,4), državne terjatve 57,5 (+ 50,1), razne obveznosti 498 (+ 9,3), državne terjatve za zastavljene domene 2138,3, ačija za kupnino zlata za glavico in fond 61,8. Passiva skupno 8653,9 milijona dinarjev. Obrestna mera za eskompt menic 6%, za posojila proti zastavi 7%, letno.

X Zakup državnega posestva Belje. Radi važne krize ni bilo ničesar odločeno radi zakupa državnega posestva Belje na dobo 50 let. Komisija za pregled in oceno vloženih ponudb se ne smatra za kompetentno, da odloči o zakupu, predno se ne izdela podrobni pogoji zakupa. Morda pride zaveza te dni pred poseben odbor, da izrazi svoje mišljenje glede zakupa.

»Glej, Esmeralda!« je zašepetala. »Za božjo voljo, kaj sedaj!« Esmeralda, ki se je še tesneje oklenila svoje gospodarice, je boječe pogledala proti malemu okencu, baš ko je levinja rahlo zarenčala.

To je presegalo sile že itak preveč razdraženih zamorkinih živcev.

»O Gabrieli!« je zavpila in se kakor mrtva zrušila na tla.

Medtem je stala levinja s prednjimi šapami na oknu in se besno razgledovala po notranjščini. S svojimi velikimi kremplji je že preskušala trdnost oknovega omrežja.

Deklici je skoro pošla sapa, ko je k sreči glava izginila. Čula je, kako se levinja oddaljuje od okna. Takoj nato pa se je ponovilo vohanje okrog vrat in nato tudi praskanje. Takrat je žival z vso silo naskočila deske, da bi prišla do svojih žrtev.

Če bi Jane Porter vedela, kako močna so ta vrata, bi se ji ne bilo treba bati, da jih levinja zlomi.

Ko je John Clayton delal ta vrata, si gotovo ni mislil, da bodo dvajset let pozneje varovale lepo ameriškansko deklico pred zobmi in šapami divje zveri.

Celih dvajset minut se je žival mučila krog vrat in od časa do časa zarjula od jeze. Končno je opustila svoje poskuse in Jane Porter je čula, da se je vrnila k oknu. Tam je trenutek počakala in se potem z vso težo pognala v okno omrežje, ki ga je tekmo let že začela trohno.

Lesene palice so zapokale, toda za enkrat so še vzdržale sunek in zver je padla nazaj na tla.

Toda levinja je naskakovala znova in znova, dokler ni do smrti prestrašena jetnica v koči opazila, da je del omrežja odnehal. Takoj nato se je v notranjščini pojavila šapa in potem glava zveri.

S svojim orjaškim tilnikom in močnimi pleči je razmaknila palice in prožno telo se je rinilo vedno bolj v notranjščino.

Cene živine

za kg žive teže. V dinarjih. Začetkom tega tedna.

	Jugoslavija	Avstrija	Italija
Volj	12,5—14	13,22—21,85	16,56—22,32
Biki	13,5—14,5	13,08—18,98	19,08—21,06
Junci	12—15,5		26,56—32,76
Krave	8—13	13,23—18,04	13,32—14,12
Teleta	12,5—14		21,6
Drobnica	6—7	10,35—13,23	
Svinje	17—20	19,55—27,60	30,6

X Občni zbor borze za robo in vrednoto, ki bi se imel vršiti večer dne 30. maja, je bil radi nepričakovanih ovir preložen na 6. jun. ob 5. uri popoldne. Občni zbor se bo vršil z istim dnevnim redom ne glede na število udeležencev.

X Pogoji za odpravo sekvestrov nad premoženjem naših državljanov v Avstriji. Ker je stopila v veljavo konvencija o odpravi sekvestrov nad premoženjem jugoslovenskih državljanov v Avstriji, je izročilo avstrijsko finančno ministrstvo našemu oddelku za izvedbo mednarodnih pogodb odločbo o pogojih, ki jih je izpolnil, da se izpolni odprava sekvestra. Vsakdo, ki ima v Avstriji kak depot, naj si bo v vrednostnih papirjih ali v negaziranih avstrijskih obligacijah, mora najkasneje do 5. oktobra t. l. predložiti zahtevo za izročitev tega depota. Tej zahtevi je predložiti potrdilo državljanstva naše kraljevine in pa spričevalo pristojne oblasti, da je stanoval dotičnik, ki zahteva odpravo sekvestra, do 5. aprila tekočega leta izven ozemlja avstrijske republike. Ta potrdila morajo biti potrjena od avstrijskega konzulata v Beogradu. Pravne osebe (banke, hranilnice in ostale institucije) morajo dokazati, da imajo svoj sedež v Jugoslaviji. Avstrijske negazirane obligacije brez žiga OE, bodo izročene šele na podlagi seznamov, ki jih je sestavila jugoslovenska vlada in jih poslala avstrijski vladi. Avstrijske vrednostne papirje (to ne velja za obligacije bivše monarhije), ki so izplačljivi v zlatu, srebru ali v tuj valuti, bodo smeli izvoziti iz Avstrije samo oni, ki morejo dokazati, da so bili ti papirji njihova lastnina pred 10. septembrom 1919.

X Trgovina s kožami v Bosni. Sarajevu je najvažnejše sodišče trgovine s kožami na balkanu, zlasti s kožami divjačine. Po zadnjih statističnih podatkih pride v Bosni na trg letno po 22.000 kož lisic, 3000 kož kun, 5000 od vidre, 80.000 zajčjih in 2500 jazbecjih. Svoj čas so se kože v Sarajevu tudi predelavale, sedaj pa se izvažajo surove. Na svojem sestanku te dni so izrekli sarajevski trgovci s kožami in volno potrebo, da se uvedeta v Sarajevu po dva redna sejna na leto za kože in sicer v jeseni in v poletju.

X Zaščita naših proizvodov v inozemstvu. Ministrstvo trgovine in industrije je izdelalo projekt uredbe naših proizvodov v tujih državah.

X Bolgarske reparacije. Po sporazumu s Bolgarsko vlado bo dobivala naša država na račun reparacij od bolgarske živinske hrane, ki jo bo dobavljala Bolgarska v svoja pristanišča v Crnem morju.

X Bodoča letina sliv v Bosni. Letošnja letina sliv v Bosni bo najbrž precej zaostajala za lansko. Prvotno je kazalo drejje zelo dobro; neugodno vreme pa je cvetu in drevu sploh slabo škodovalo. Bosanci pravijo, da je znak slabe letine tudi to, da so dobila letos drevesa precej listje, nego cvetje, ker da je bil prihod v takem slučaju še vedno slab. Z ozirom na to je pričakovati, da bo silovka zelo porasla v ceni, ker so tudi stare zaloge sliv in silovke že močno izčrpane. Zadnja letina sliv je bila zelo obilna in se jih je mnogo izvozilo. Seveda niso imeli glavne dobika od tega izvoza naši producenti, večidel niti domači nakupovalci ne, temveč izomzemci — izvozniki in nekaj domačih velikih izvoznikov, ki so nakupili v Bosni (podobno je bilo seveda tudi po drugih krajih) slive po nizkih cenah, v inozemstvu so jih pa prodali za drag denar. Ravno radi tega, ker producenti niso imeli pravega dobika tem manj, ker so prodali slive takoj začetkom sezone, bodo baje letos gojili slive v manjši meri.

X Obisk poljskih industrijcev v naši državi. Začetkom junija poseti našo državo skupina poljskih industrijcev. Poljski industrijci bodo obiskali naša najvažnejša gospodarska središča.

To in ono.

Kako je Macdonald začel...

Sedanji angleški ministrski predsednik Macdonald se je povzpel od skromnih začetkov do svetovnopoličnega mesta. Rojen je v škotski vasi Lossiemouthu si je najprej služil svoj kruh kot poledeljski delavec. Kmalu pa je prišel mladi mož v Bristol. Zahotelo pa se mu je še po večjem mestu in tako je šel brez vsakih denarnih sredstev peš v London, mende, da so tam ceste tlakovane z zlatom. Mesto zlata pa je našel v Londonu pomanjkanje in bedo. Svoje tedanje doživljanje je pozneje priobčil v nekem angleškem listu.

V Londonu nisem poznal žive duše,« je napisal, »nekaj tednov sem preživel s čitanjem časopisnih inšervatov. Ko sem hodil lačen po londonskih ulicah, sem zavidal mlade razprodajalce časopisov, ki so s svežim glasom ponujali pasantom svoje blago. Obenem sem motril šoferje in se skušal pogledati v njihovo obnašanje. V meni se je vzbudila vroča želja postati šofer. To pa se mi ni posrečilo. Ker pa so mi pošla vsa denarna sredstva in me je gospodinja opomnila na zaostalo najemnino, sem si polskal zaslužka pri nekem listu, kjer sem pisal po deset ur dnevno naslove za borih tedenskih deset šilingov.

Pozneje sem bil zaposlen s prepisavanjem faktur v neki slabo razsvetljeni kleti. Tu sem dobil tedensko 15 šilingov. Čutil sem se srečnega, da sem sploh kaj zaslužil. Prejemki so bili dovolj veliki, da sem si mogel celo nekaj prihraniti. S tem prihrankom sem obiskoval razne tečaje. Tudi mi je bilo omogočeno prebiti počitnice doma na Škotskem. Kako pa sem to dosegel? Preručinal sem, da lahko izhajam s 50 do 60 penigov dnevno. Obed sem vedno kupoval pri cestnih prodajalcih. Poglavitno jed, ovseno moko, pa sem naročal na Škotskem, kjer sem jo dobival znatno ceneje. Kave in čaja nisem poznal. Prišel sem namreč sčasoma na to, da je gorka voda ravno tako dobra.

Delati sem začel ob 8. jutraj. prenehal pa ob 6. uri zvečer. Moj delovnik pa je pričel že ob 4. jutraj, kajti ob tem času sem pričel študirati narodno gospodarstvo in politične stvari, ki so me silno zanimale. Zvečer pa sem obiskoval večerne tečaje, tako, da nisem šel nikdar spat pred enajsto uro. Po tem letu je postal zasebni tajnik glavnega tajnika narodno-liberalnega kluba, kjer se je pričelo njegovo politično udejstvovanje.

Abesinija.

Pred kratkim je zapustil Pariz močnejši knez Tafari, zakasnel potomec kralja Salomona, ki je že deloma opustil navade svojega modrega praočca. Delali smo že o priliki, da je povzročil svojim republikanskim gostiteljem precej skrbi, ker ga niso mogli z vso zgornjostjo pripraviti do tega, da bi se le enkrat nasmehal. Tafari je videl preveč, da bi mogel vse zapopasti in razmišljati bo o tem v svoji afriški domovini Abesiniji.

Abesinija je država v severovzhodni Afriki. Njeno ime izvira od besede »abese«, s katero so skušali Arabci označiti pomešane narode te gorate dežele. Dežela je visoka planota, ki dosega tupatam višino 2000 do 2300 m. Na njej se razprostirajo poveljni pašniki, dočim so gozdovi redkejša prikazen. Zato pa nudijo prebivalcem senco navpične skale, ki se je včasih združilo v pravcato naravno trdnjavo. Skozi deželo tekoče vode, so se po večini zajedle globoko v skalovje, po katerem drve proti Nilu. Tudi na jezerih je dežela zelo bogata.

Prvotno so prebivali v Abesiniji Agualci, ki tvorijo še danes jedro prebivalstva. Poleg njih pa so se v poznejših časih naselili v Abesiniji še razna druga plemena. Abesinci so splošno lepi ljudje. Mnogoženstvo je deloma v navadi samo pri bogatejših slojih. No, Tafari ima samo eno ženo, ki ga je spremljala tudi v Pariz. Koliko časa pa bosta živila skupaj, je težko reči, ker se Abesinca brez vsakih ceremonij vsak čas lahko ločita. Zakonska zvestoba je zelo redka prikazen. Zato pa diti Abesinca gostoljubnost, spoštovanje žene in ljubezen do otrok. Duševna kultura je pri Abesincih na zelo nizki stopnji. Abesinci se oblačijo v belo togo, pod katero imajo moški ozke, do kolen segajoče hlače. Vojskaki imajo poleg tega volje kožne, dočim krasijo plača povelnikov kožnih tigrov in levov.

V splošnem se deli prebivalstvo v plemenitaše in plebece. Najvišje mesto zavzema Mekuni, k katerim spada kralj, njegov namestnik, cerkveni dostojanstveniki, višji častniki in uradniki. Dežela je razdeljena na sedem pokrajin. Prevladajoča vera je jakobinsko kristjanstvo, ki pa ima vse polno poganskih sledov. Velik vpliv ima vladarjev spovednik, ki vodi vse samostane in posode vse cerkveno premoženje. Za Abesinijo so se zanimale vse velike evropske države in tudi Francozi se niso zaman trudili za dostojni sprejem nenavadnega gosta.

Malajski čarovniki.

Važna oseba med Malajci je čarovnik ali bomor. Celo v najvišjih krogih ga vprašajo v slučaju bolezni za svet. Počete tega čudeznega moza opisuje maleec Kol Kor Hoof v svojem pismu nekemu angleškemu listu. Bomor živi samotarsko življenje in pride le redkokdaj med ljudi, vsled česar se bolj pridobiva na svoji tajinstvenosti. Bomor živi v kaki samotni kolibi ali pa tudi med ljudmi; v zadnjem slučaju pa zapusti svoje stanovanje samo ponoči. Dasi ga torej vidijo ljudje le redkokdaj, ga Malajci vendar takoj spozna po njegovem častiljivem nastopu in po njegovem žarečem pogledu. Deklog teh čarovnikov je zelo velik, zaupajo jim vse; uverjeni so, da lahko ozdravi mrzlico, kakor tudi, da lahko povzroči besnost.

Največkrat pa nastopajo kot zdravnik in v tem svojstvu se obnašajo za naše pojme zelo čudno. Vzemimo, da zbolí otrok na mrzlico. Takoj pošljejo stariši po bomorja. Ko so mu povedali vse okoliščine obolenosti, prosí za svetilko, desko in klej. Nato prižge luč, jo pritrdi k deski in gleda pozorno v plamen, pri čemur prebija ustnice. Po nekaj minutah sporoči družini, da je zbežal duh iz otroka. Tedaj pripravijo v kako posodo vodo, ki jo zagovarja in reče, da otrok ozdravi, čim za okloplje.

Ali pa otrok črnič ponoči. Mati se boji, da ga je obsedel zlobni duh in pozove bomorja, ki potrdi njeno domnevo. Prinesejo mu nekaj zelišč, ki jih prežveče in nato pljune v otroka. Nato gre k vratom, jih odpre in pljune iz ust še ves ostanek in zapre vrata zelo naglo. S tem je prežgal hudobnega duha. Zelo čisto pokličejo bomorja, da očisti hišo hudobnih duhov. Tedaj prižge svečo, pred katero poje neko otožno posem tako dolgo, da se zamakne. Nato leta po hiši rjovejo, da se zgrudi onemogel pri vratih. Zlobni duhovi so pregnani. Pri takih prilikah morajo biti odstranjeni vsi psi in mačke, kajti zgodilo bi se lahko, da bi jih bomor v svoji zamaknenosti poledil in se spremenil v kako žival. Nabrže pa se je kdaj pripetilo, da je planil kak pes na rjovečega čarovnika in ga pošteno ugriznil.

Drobiž.

: Nenavaden dar Flammarionu. Slavn francoski astronom pripoveduje, kako je prišel do neke s človeško kožo vezane knjige. Pri raznih slavnostih je čestokrat obdvoval krasna plača neke dame, ki je bila obenem izredno lepa. Ko je umirala, je ukazala, da ji morajo posneti kožo in jo dati Flammarionu, ki naj bi z njo zvezal izvod svojega velikega dela »Zemlja in nebo«. Na hrbtu knjige pa mora biti zapisano z zlatimi črkami: »Spomin neke pokojnice«. Njena želja se je izpolnila.

: Žrtve vedeževalk. Neki slučaj v Erfurtu je dal tamošnji policiji povod, da je nastopila proti vedeževalkam. Koncem prejšnjega leta je izginil brez vsakega sledu triletni otrok nekega železniškega uradnika. Otrokova mati se je zatekla k celi vrsti vedeževalk, da bi ji dale pojasnilo, ali otrok še živi. V splošnem je nesrečna mati obiskala sedem oseb. Odgovori so se glasili pri vseh: otrok še živi. Posebno zanimiv način vedeževanja je doživel pri vedeževalki Tolp. Otrokova mati ji je morala prinesiti kokošje jajce. Beljak je vedeževalka zila v z vodo napolnjeni kozarec. Drugi dan naj bi se mati povrnila. Beljak je seveda medtem spremenil svojo obliko. Obliko pa je vedeževalka razložila materi takole: »Na nekem gričku stoji vila. Najbrže gre za predmestno vilo, kajti pred njo vidim le malo ljudi. Aha, na oknu sloni vaš otrok in steguje ven roki, kakor bi prosil pomoči.« — Čez nekaj tednov so potegnili iz Unstruta že strohnelo truplo otroka. Zena je prijavila policiji vse vedeževalko, ki so jo opeharile do zadnjega vinarja.

Nikakor pa ni bila voljna opustiti svoj napad. Čez hip je bila že zopet na oknu in si znova poskušala izsiliti vhod. Zdaj je šlo seveda težje, ker ni mogla več rabiti ranjene rame.

Videla je svoji žrtvi — obe ženi, nepremično ležati na tleh. Torej ni se ji bilo treba bati odpora. Plen je ležal pred njo — treba je bilo zlezti le skozi malo odprtino.

Počasi je vila svoje telo skozi okno. Zdaj je bila notri glava, potem sprednja šapa in pleča.

Previdno je poskušala potegniti tudi ranjeno ramo skozi zlomljene palice. Ko se ji je posrečilo tudi to, je sledilo dolgo, prožno telo.

V tem hipu je Jane Porter odprla oči.

Gozdni log.

Ko je Clayton čul strel, se je silno prestrašil. Misli je, da je streljal najbrže kak mornar. Potem se je pa spomnil, da je pustil Jani Porter samotno; živčno že ves razdražen, je bil prepričan, da je dekle v veliki nevarnosti in da se mora v tem trenutku boriti z divjim človekom ali pa s kakšno divjo zverjo. Kaj je mislil njegov vodnik, je lahko le slutiti, toda bilo je jasno, da je čul strel in da je ta nekako uplaval nanj, ker je prišel na vso moč hiteti.

Clayton bi mu rad sledil, toda v par minutah se je nešteto krat izpodtaknil, in opustil misel, da bi vzdržal z onim korak.

Ker se je bal, da pogine v samotni, je poklical divjega, od drevesa do drevesa vzpenjajočega se moža in ta se mu je približal skozi veje.

Tarzan je trenutek ogledoval mladega moža, kakor bi ne vedel, kaj naj stori z njim. Potem se je sklonil pred Claytonom in mu naznačil, naj objame njegov vrat. Ko je imel Angleža na hrbtu, je splezal zopet na drevo in nadaljeval potovanje v zračni višini.

